



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis**

**Balbín, Bohuslav**

**Pragæ, 1664**

§.2. Inductio Canoniorum in Montem Beatissimæ Virginis, & Fundatio  
Cœnobij Glacensis.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-42763**

## Notæ in §. I.

Omnis nomi-  
na, quod ho-  
dieq; Fami-  
lia illa No-  
bites super-  
sint.

Anno 1350  
10. Cal. Nov.

Arch. N. 40.

Duz Marce  
libram unã  
argenti effi-  
ciunt.

**D**issimulato Consilio, Id necessarium fuit, ob quos-  
dam in Glacensi Districtu, professos penè Religiosorum &  
Ecclesiasticorum hostes, qui noluisse has ditiones Ecclesia-  
stici juris fieri, ideòq; Arnestus Fratres suos ad emtionem adhibuit.  
Nominat. quosdam ex ijs Chronicum M. S. A. 1433. Districtus, in-  
quit, Glacensis Vasalli ab A. 1367. statim post obitum Reverendissimi  
in Christo Patris D. Arnesti, Monasterium oppugnârunt, præcipue  
Hanko de N. & Wolfframus de N. Item A. 1457. Ioannes N. hostis Cœ-  
nobij vocatur, actaq; sunt lites coram D. Putha de Ryzmberg. Ni-  
mirum vivo Arnesto hiscere non audebant. Causa autem præcipua  
fuit, quod Carolus IV. per auream Bullam, omnia bona Cœnobij a po-  
testate seculari, ipsosq; subditos, in Arnesti gratiam, ab omnibus Regijs  
servitijs, & stentis in perpetuum, ut loquitur, absolvisset. Quã  
N. N. alijs quoq; Religiosis, ut Braunentibus, molesti fuere.

**A** Fratribus de Glubocz. Insignia fratrum isto-  
rum gentilitia sunt, Piscis ignotum genus, ei simillimum & gemi-  
num, quod Illustrissimos Barones Hystrle gestare videmus. Pagi emti,  
Swedeldorff, Bertzdorff & Liferdorff hodie vocantur. 718. Mar-  
ca argenti graves data, pro marca qualibet 64. grossos argenteos com-  
putando, pecunia eo tempore non parva.

## §. 2. Inductio Canoniorum in Mon- tem Beatissimæ Virginis, & Fundatio Cœnobij Glacensis.

Chronicum  
Glacense M. S.  
mit.

**I**am ad Inductionem veniamus, in qua describenda placet sua  
manuscriptis Codicibus verba relinquere. A. D. 1349. Re-  
verendus in Christo Pater Arnestus inchoavit, fundavit, & ere-  
xit, instituit, & in propria persona consecravit 25. die Martis,  
hoc

hoc est in die Annunciationis S. MARIE, Monasterium Canonico-  
 rum Regularium Montis S. MARIE in Glatz Pragensis Dice-  
 cesis. Constructo igitur, ut permittitur, Monasterio ac dotato, primum  
 Sweideldorff inferiori, & Bertholdi villa, & aliquot laneis in superio-  
 re Sweideldorff, nec non & allodio in Hisenrichsdorff, & horto sito pe-  
 nes castrum Glacense, pariterq, cum quadam Curia munita in eodem  
 castro Glacensi, qua omnia continentur in aurea Bulla, sive typario D.  
 Caroli IV. tunc Regis Romanorum & Bohemia A. 1350. Iubileo, re-  
 cepti sunt Fratres de Raudnicz, & introducti in pacificam possessio-  
 nem, qui sibi elegerunt Praepositum I. nomine Ioannem, aut forte idem  
 presentatus fuit D. Archiepiscopo per D. Nicolaum tunc Praepositum  
 in Raudnicz, nam utrumq, potuit esse, licet certitudinem investigare  
 non potuerim. Hoc ergo pro presenti sufficiat, quod Ioannes est nomen  
 ejus, scilicet primi Praepositi Glacensis, & ipse rexit usq, ad 33. annum;  
 nam A. D. 1382. viam universae carnis ingressus est, fuit vir litte-  
 raturae magna, &c. Ego ipsas foundationis ab Arnesto litteras ex  
 Originalibus à me ipso exscriptas hic recitabo, ut Arnesti Ma-  
 gnifica, Regia & pia voluntas ac intimus animi sensus possit in-  
 telligi. Sed notanda est ante omnia ingens optimi Praesulis de  
 hujus Monasterij perennitate cura & sollicitudo; nullam rem u-  
 nis litteris satis confirmatam & stabilitam esse putabat: itaque &  
 Foundationis litteras, non ut vocant *Vidimatas*, sed *Originales* suo  
 sigillo saepius, ac insuper plures Caroli Regis, ac Caesaris litteras,  
 quibus haec *Fundatio* comprobatur, Canonicis munitas reliquit;  
 syngraphas item à *Glabossijs* Fratribus plures.

Neque hac securitate contentus, *Clementem* Papam VI. ap-  
 pellavit; vidi *Clementis* litteras *Avenione* 8. Calend. Maij, Pon-  
 tificatus sui Anno X. datas, in quibus adductum se *Arnesti* pre-  
 cibus, confirmare ejus acta *Glacensia*, & *foundationem*

Canonorum Apostolica auctoritate ap-  
 probare declarat.

Arnestus  
 Templi puf-  
 cherrimum  
 à se conditum  
 consecrat.

Primus Glacensis Praepositus.

LITERÆ FVNDATORIÆ  
COENOBII GLACENSIS CA-  
NONICORUM REGULARIUM S. AV-  
GVSTINI IN MONTE B. MARIE.

**I**N Nomine Domini Amen. ARNESTUS  
DEI & Apostolicæ Sedis gratiâ Sanctæ Pra-  
gensis Ecclesiæ Archiepiscopus, Smilo &  
Vilhelmus fratres ejusdem Domini Archiepi-  
scopi, dicti de Pordubitz, universis præsentium  
inspectoribus salutem in Domino sempiternam.

In præsentis sæculo scimus, sive orationibus,  
sive consilijs invicem nos posse adjuvari. Cùm  
autem ante Tribunal Christi venerimus, nec  
Job, nec Danielelem, nec Noë rogare posse pro  
quoque, sed unumquemque portare onus su-  
um. Et ideo quisque mortalium dum in hu-  
manis agit, in operibus \* & eleemosynarum lar-  
gitione se talem exhibere & exercere tenetur, ut  
pro ijs, quæ hîc misericorditer elargitur, præsen-  
tis vitæ subsidia, & æternæ claritatis præmia à  
Domino, qui multipliciter, & in perpetuum  
mansura tribuit, recipere mereatur. Cupientes  
igitur

\* Sanctis.

igitur transitoria & terrena pro cœlestibus & perpetuis felici commercio commutare, vitamque consequi sempiternam: Ecclesiam, ad laudem & gloriam omnipotentis DEI, ejusque Genitricis Virginis MARIÆ semper gloriosæ, ac in divini cultûs augmentum, pro Præposito & Canonicis Regularibus per nos constituendis & ponendis, ac perpetuò inibi permansuris, in oppido Glacz nostræ Pragensis Diœcesis, jam construere cœpimus & fundare, ipsamque adjuvante Domino perficere laudabiliter intendimus, & complere. Quam quidem Ecclesiam in honore sanctæ MARIÆ Virginis, ut præferatur, intitulari volumus, & etiam insigniri. Et quia spiritualia sinè temporalibus non subsistunt, idcirco ut memorati, videlicet Præpositus & Canonici Regulares, qui nunc erunt, & pro tempore seu perpetuis temporibus fuerint, & esse debent eidem Ecclesiæ in divinis officijs, diurnis scilicet & nocturnis, devotè & laudabiliter servientes, congruè & decenter valeant sustentari, & alia necessaria exinde percipere, & habere. Bona & redditus, ac proventus infra-

K k 2 scriptos,

Quid in hac  
Fundatione  
VEN. Arne-  
stus spectarit

*Nota: in alio  
autographo  
multa hic in-  
serta, quæ ad-  
feruntur in No-  
ta.*

*Bona Mona-  
sterij.*

scriptos, quæ & quas à Nobilibus Viris Renczo-  
ne videlicet, & Nicolao Fratribus de Globucz,  
accedente ad hoc serenissimi Principis, & Do-  
mini nostri D. Caroli Romanorum Regis spe-  
ciali licentiâ & consensu, pro nostris pecunijs  
communibus emimus, siue emptionis titulo &  
jure hæreditario duximus comparanda præliba-  
tæ Ecclesiæ, nec non Præposito, & Canonicis  
Regularibus supradictis, ac pro sustentatione  
eorum, pro nostrorum ac Parentum nostro-  
rum redemptione, & remedio peccatorum. Et  
ut Orationum ac suffragiorum, quæ in dicta  
Ecclesia fient, participes existere valeamus, ex  
mera liberalitate donavimus & donamus, con-  
cessimus & concedimus, conferimus & contuli-  
mus, ac donationis titulo assignavimus omne  
jus proprietatis, & directi ac utilis dominij præ-  
dictorum reddituum & bonorum in prædictos,  
scilicet Præpositum, & Canonicos Regulares,  
successoresque eorum liberaliter transferentes,  
proprietatis jure per ipsos procul dubio possi-  
denda, & possidendos. Nomina autem bono-  
rum & reddituum per nos emptorum & dona-  
torum

torum sunt hæc: In primis in Svveidlerdorff inferiori triginta septem laneos censuales cum prato, & quibusdam agris superfluis, qui propriè & vulgariter Zbizkovve nuncupantur, quorum, *prati* videlicet & agrorum redditus annuatim ad duorum laneorum sufficientiam se extendunt. In superiori Svveidlerdorff, unum cum dimidio laneum sub aratro, & unum laneum censualem. Sex quoque laneos censuales minùs dimidiâ tertiâ virgâ in Bertholdorf, ac in Insen-henrichsdorf allodium de duobus laneis cum dimidio, & hortum unum antecastrum Glacense situm cum Curia, sive Domo in Castro Glacensi sita cum censibus, fructibus, abventionibus, honoribus, libertatibus, juribus, iudicibus, iudicijs, rutetis, pascuis, silvis, aquis, aquarúmve decursibus, fluminibus, rivis, piscationibus, piscatoribus, vineis, pomerijs, hortis, & cum omnibus utilitatibus ad bona prædicta pertinentibus, in quibuscunque rebus consistant, quæ tenuimus & possedimus pacificè & quietè, renuntiantes expressè pro nobis, & successoribus nostris omnis juris auxilio, vel actio-

Aliud autog:  
Pratorum.

Sollicitudo  
VEN. Arne-  
sti de æterni-  
tate hujus  
Foundationis

ni, quod & quæ nobis competere possent circa  
bona prædicta quælibet in futurum. Præterea  
dicit Canon: valde est iniquum, & ingens sa-  
crilegium, ut, quæcunque pro remedio pecca-  
torum, vel pro salute ac requie animarum sua-  
rum unusquisque Venerabili Ecclesiæ contulerit,  
aut certè reliquerit, ab his quibus maximè  
servari convenit, id est Christianis & DEVM ti-  
mentibus hominibus, in aliud transferri vel  
converti, vel quomodolibet usurpari. Quare  
nos Arnestus Archiepiscopus supradictus, omnes  
& singulos Christi fideles, cujuscunque statûs,  
aut præminentix existant, auctoritate omni-  
potentis DEI, quâ fungimur in hac parte, ex-  
hortando requirimus, & monemus, & remissi-  
onem ipsis injungimus peccatorum, ut nullus  
bona, & redditus supradictos prædictæ Ecclesiæ,  
in honore Beatæ MARIÆ Virginis, ut prædicitur,  
dedicandæ, collata, & collatas invadere vel spo-  
liare, aut quamvis molestiam irrogare audeat, &  
præsumat, alioquin contrarium faciens, nisi sibi  
& loci restitutione & satisfactione prospexerit,  
indignationem omnipotentis DEI, qui iratus  
ani-

Anathema  
in violen-  
tos.

animas percutit, ipsiusque Genitricis, cuius factum agitur, ipso facto incurrat, & maledictione perpetuâ feriatur; quos quidem in vasa bonorum Ecclesiasticorum constat à Patre, & Filio, & Spiritu S. condemnatos esse, & deputabuntur, ubi vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur; quia DEO adversantes. In cuius donationis nostræ testimonium, & robur perpetuò valiturum, præsentibus litteras fieri volumus, sigillorum nostrorum appensione, & munimine roboratas. Datum Pragæ Anno Domini Millesimo trecentesimo quinquagesimo Jubileo. X. Calend. Novembr.

*Sigillum Arnesti DEI gratiâ Archiepiscopi Sanctæ Ecclesiæ Pragensis.*

*Sigillum Smilonis, Sigillum Wilhelmi*  
*Utriusq; Equus dimidius frenatus, ut Malovecorum esse solet.*

## Notæ in §. II.

**I**psas foundationis litteras. Magna cum admiratione mea geminas Originales foundationis litteras in Manuscriptis membranis inveni, quæ non parum in quibusdam adjunctis differunt. Quas verò hic recitavi, datae sunt. A. 1350. Jubileo, X. Cal. Novembris. Altera 1352. die 22. Mensis Martij. Priores sigilla habent. incorrupta: Archiepiscopi Arnesti, tum Fratrum ejus Smilonis & Vilhelmi; posteriores idem sigillum Archiepiscopale Arnesti. *præ-*

Litteræ Foundationis ab Arnesto geminæ, & multum differentes.

præterea Capituli S. Pragensis Ecclesiæ, itidem illasa. Vnde ea litterarum diversitas nata sit, & quid sibi velis, fateor me ignorare. Referam tamen fideliter, ubi differunt: In primis igitur posteriores litteræ, Anni videlicet 1352. omittunt illud: Smilo & Vilhelmus, usq; ad verba de Fordubiz. Deinde post illa: Domini Caroli Romanorum Regis speciali licentiâ & consensu; addunt: pro pecunijs, de Nostris & Archiepiscopatus nostri bonis discretis, proventibus, ad nostram duntaxat mensam Archiepiscopalem spectantibus pro nobis, ac usibus nostris recollectis, reservatis, & reconditis. Quas quidem pecunias, expensarum sumtus moderando, parcius viventes recollegimus, reservavimus, & recondimus, de voluntate & expresso consensu honorabilium virorum Dominorum Prædicatorum Decani, Sdellai Scholastici, ac totius Ecclesiæ nostræ Pragensis Capituli; habito tamen cum Decano, Scholastico, totoque Capitulo prædictis, super præmissis & infrascriptis, tractatu solenni, ipso quoque sæpius repetito, absque omni profus Archiepiscopatus nostri, ac prætaxatæ mensæ nostræ bonorum læsione, seu præjudicio qualicunque, eminus, seu emtionis titulo, & Jure hæreditario duximus comparanda, &c.

Rursus, loco illius, quod in prioribus litteris positum invenitur: Pro nostrorum ac Parentum nostrorum. In posterioribus litteris est: pro nostrorum, ac omnium Christi fidelium redemptione, &c. Ex mera liberalitate additur: dotantes concedimus, conferimus, & donamus, ac donationis, & dotationis titulo assignamus, omne Jus proprietatis, &c. Post illa verba: in castro Glacensi sita: adduntur: nec non villam Kostomlat sub monte Ripino sitam cum araturis sive robotis, agris cultis & incultis, cum Censibus, &c. Bona prædicta qualibet infuturum: in postremis sequitur: Addidimus etiam ad prædicta, quod Præpositus & Canonici Regulares, qui sunt & pro tempore fuerint, nobis de hac luce subtractis, de redditibus, sive proventibus suis, & sui Monasterij supradicti quinque marcas argenti grossorum Pragensium, sexaginta quatuor grossos pro marca computando, in Nostræ commemoratione Anniversarij, Dominis Canonicis, & Ministris

Auxilium fundationem Arnestus.

Anniversarium mortis Arnesti.

fris Ecclesiae Nostrae Pragensis annis singulis, qui in eadem Ec-  
clesia, in dicto Nostro Anniversario interfuerint, per quindenam,  
ante diem Anniversarij nostri sub poena dupli; quam, contrarium  
facientes, ipso facto incurrere volumus, solvere teneantur, & 16.  
reliquos pro ejusdem Missae offertorio deputamus. Praeterea di-  
cit Canon, &c. *In cuius rei testimonium*: Sigillorum nostrorum,  
& Capituli Pragensis praedicti appensione &c. *Datum Praga 1352.*  
*die 22. Mensis Martij. Sciendum est ex Chronico M. S. Glacensi*  
*A. 1484. Pragense Capitulum petisse à Preposito illas quinq; marcas,*  
*per D. Blasium Canonicum Prag: feriâ IV. in festis Paschalibus: ne-*  
*gavit Prepositus se debere ob plurimas causas; nunquam ab anteces-*  
*soribus mentionem factam, sine dubio compositionem intercessisse, ami-*  
*ssisse Monasterium Bona in Bohemia, &c. Lis tracta est usq; ad*  
*A. 1487. quo datis Pragâ litteris 17. Junij, ob paupertatē Monasterij,*  
*Capitulum Preposito Glacensi omnis remittit. Vide Chronicon. Hac*  
*acta coram Principe Henrico Regis Georgij filio:*

Neque hâc securitate contentus, Nullam un- Neta bene: li-  
berantur bona  
Canobij ab  
omnibus tribu-  
tu.  
quam donationem aut fundationem tot Regum, ac Caesarum, ac Prin-  
cipum litteris confirmatam vidi, quam hac Arnesti fundatio. Ca-  
rolus Imp. A. 1350. X. Cal. Novembris Bullam auream edidit, &  
ab omnibus stauris, & regijs servitijs Schwedeldorffenses, & alios  
Monasterij subditos absolvit. Plures sunt in hanc sententiam Ca-  
roli littera (Fascicul. litter. N. 45.) A. 1350. absolvit à sua subje-  
ctione, Scultetos pagorum, & donat illos Arnesto, & hic Mona-  
sterio. De Clemente VI. jam dixi: Bullam auream Parentis recitat. De aurea Bul-  
la Alurius in:  
Glaciogr. p. 26  
c. 3. sect. 1.  
& confirmat Weneeslaus Romanorum & Bohemiae Rex, & omnem  
immunitatem operum, & staurarum concedit, recitatq; alias Caroli  
litteras similes de Kostomlat, quas confirmat. *Datum in Burgleis*  
*A. 1384. 26. Junij. Idem Privilegium approbat Joannes Dux Op-*  
*paviensis, qui se regiâ autoritate Coronae Bohemiae Capitaneum*  
*in Glatz subscribit, A. 1409. Idem approbat Jodocus Marchio*  
*Moraviae; idem Joannes Archiepiscopus Prag. eadem omnia plu-*  
*rimis litteris confirmat. Sigismundus Imperator A. 1434. 3. Mar-*  
*tij.*

ry, & 28. Martij, & 12. Maij Basileâ: *Quarta littera sunt ad Hakonem de Waldstein (A. 1437. die Natiuitatis B. V.) Capitaneum Glacensem de immunitate subditorum Monasterij. Sigismundi litteras inserit suis Synodus Basileensis A. 1430. 15. Cal. Septembr. Et ante id A. 1434. 4. Cal. Iulij eadem Synodus, ab omnibus oneribus Monasterij subditos liberat, & contra injurias secularium, tutores Monasterio constituit Episcopos Olomucensem & Wratislaviensem. Nec Monasterio defuit Albertus Boh. Rex, qui eadem omnia confirmat, Wratislavia A. 1438. 4. Decembris. Idem praestitit Henricus senior Dux Münsterbergensis A. 1475. die S. Galli, & A. 1499. Albertus, Georgius & Carolus Duces Münsterbergici, & tandem Ferdinandus I. A. 1528. 17. Septembr.*

Arnesti laudes in Caesaris litteris.

*Multa in hisce litteris passim Arnesti commendatio est. Sigismundus Imper. Basileâ A. 1434. 28. Martij ad civitates scribens: Nōstis clarè, quomodo Serenissimus Princeps, divæ memoriæ genitor noster carissimus D. Carolus, nec non Venerabilis Arnestus Archiepiscopus Pragensis, instinctu Spiritûs sancti, piâ devotione permoti, Monasterium B. M. V. in Glatz erexerunt.*

In fasciculo membran. litterarum Caroli N. 45.

*In ejusdem Sigismundi litteris, datis A. 1438. 15. Cal. Sept. quas Wratislaviensis Senatus germanicè reddidit, appellatur sceltiger Gedächtnuß Erzbischoff Arnestus. Carolus IV. ad Magistros Civium & Scabios Glacenses Nürimbergâ 12 Augusti Anno Imperij Rom. 12. inter alia: Fundatoriæ Ven. Arnesti olim Pragensis Archiepiscopi, quam in Civitate Glacensi suâ devotione paravit sub titulo Montis S. MARIE Canoniorum, propter multa fidelia, utilia, & grata obsequia, quæ ab ipso tunc vivo recepimus, &c. volentes omnino, in omnibus suis juribus, &c. conservare. Mandavimus, &c.*

### Fundationis litteras sigillo Arnesti. *Est si-*

*gillum Arnesti grande in rubra cera; sed & in throno Archiepiscopus in Archiepiscopali habitu; ponè adstant duo Leones; ad latus dextrum sub throno, insigne visitur Archiepiscopatus usitatum, in campo nigro alba linea; a sinistris medius Equus frenatus; circum sigilli*

*mat-*

*margines legitur: Sigillum Arnesti DEI gratiâ Archiepiscopi Sanctæ Ecclesiæ Pragensis.*

Omnes historici affirmant, Glacensem *Fundationem* amore *Beatissimæ Virginis perfectam*. *Paprocins*: Ernestus Archiepiscopus rursus aliud Cœnobium Glacij condit, idque in honorem B. Virginis. *Stransky Piccardita*: Glacense Cœnobium divæ Virgini dedicatur. *Idem habet Chronicon M. S. Glacense. M. S. Vita. Hagedek, &c.*

*Paproc. in Diadocho C. de Monasterijs. Stransky in Rep. Bojem. C. 27*

### §. 3. Cœnobium Glacense multis opibus augetur ab Arnesto, singularibusque Privilegijs exornatur.

**J**am saepe dixi, *Arnestum* plus ferè in conservandis, quam inchoandis rebus operæ, ac diligentia adhibere solitum. Itaque etsi jam numeris suis omnibus absoluta fundatio videbatur, inductique *Canonici*, non cessabat tamen optimus *Praesul* majora ac majora opum & potentia praesidia Cœnobio suo adjungere: In primis *Parochiam in Kostomlat*, in perpetuum à *Praeposito* regendam, attribuit. Datae sunt litteræ A. 1352. 21. Martij in Refectorio apud Ecclesiam nostram Pragensem, annexo ipsi Pragensi Ecclesiæ. Addidit eodem anno Cœnobio ipsam villam suam egregiam, *Kostomlat* appellatam, quam postea pro *Willemsdorff*, ob vicinitatem, *Canonici* commutarunt. Sed jam antè *Arnestus* *Patronatus in Schwedldorff, & Paczdorff* Anno 1350. Cœnobio donaverat *Arnestus*, priusque (ut erat Princeps liberalissimus) Ecclesiam eo in loco exstruxit, quæ etiamnum in aditu ipso templi, *Arnesti* praefert insignia, & dimidiatum Equellum è lapide excisum ostentat. Villæ deinde pulcherrimæ addita Cœnobio: *Luka, Slupno, Chodun, Westud, Dussnik, &c.*

*Arnestus bona Cœnobio adijcit.*

*Archio. tit. Praepositura & tit. VVerndorff.*

*Pecuniam in futuras necessitates Cœnobio relinquit.*

Sed etiam pecuniam grandem, ut necessitatibus futuris confuleret, *VEN. Arnestum* *Canonici* Regularibus reliquisse, vel ex-